

Fem lange — lange år

Det er i disse dager fem år siden tyskerne kapitulerte over hele linjen og den tyske okkupasjon av Norge ble opphevet. Det stod dengang henimot 400.000 tyske soldater med forsyninger for 2½ år her i landet, og mange var stemt for å forflytte krigsakueplasjonen hit i påvente av utviklingens gang. Vi kan takke en uutgrunnelig skjebne for, at det ikke skjedde og at overgangen fra tysk til alliert okkupasjon gikk så smertefritt som den gjorde.

For så vidt er denne fem års minnedag en gledesdag. Men samtidig skjedde det noe, som brakte sorg og nød inn i hundreder tusener norske hjem. Års tilbaketrenkte lidenskaper måtte ha sin utløsning, og i NS-folkene fant de objektene. På tyskerne kunne de ikke hevne seg, for de stod under de alliertes beskyttelse. Men NS-folkene, som hadde stått i brekjen for landets indre styre og velferd i den lengste tiden av okkupasjonen, var en brukbar skyte-skive for en tussynelatende risikoløs hevn. Og så kom uværet. Alle kjenner det, så vi skal ikke rippe opp i det. Men de færreste forstod den gang rekkevidden av den hemningsløse adferd, som var forbedret av Londonregjeringen i samarbeide med skjulte internasjonale krefter og med en oppsmytt hjemmefront som medløper.

Ser vi tilbake i dag, så er de fem år en tid fylt av frykt, misunnelse og hat. Det tales så høylydt om frigjøring, men hva er det blitt? Svaret kan alle gi, om de våger det under den gjensidige mistro. I demokratets navn er Norge blitt en politistat under et fiertallsstyre, som er stablet på benene først og fremst ved å sette NS-folkene utenfor og irraa dem stemmeretten og dernest ved et legalløst misbruk av valgloven. Og så rusler det videre i indre strid og spud, næringspolitisk i en stadig motstand mot livets lov og kulturen i en nivåering nedad, som de færreste vil erkjenne, men som vil hevne seg hardt i det lange løp. Det er således ingen løstterik periode i Norges historie, vi er inne i.

Fem år er gått siden vi fikk den nye frihet givendes. Men mer enn 60.000 NS-folk har imens vært under jernhælen, mer enn 60.000 har tatt føle reftergangens svepe, henimot 30.000 har sittet i konsentrasjonsleir under de mest nedverdugende forhold og ennå sitter over 600 i fengsel med kortere eller lengere — helt opp til livstids straffetid foran seg. Til 1. oktober 1948 utgjorde NS-folkenes langvanger 7.107.200, og enda er det langt fram.

Hva dette betyr for et land, som ville ha vært bankerott uten Marsmannjeipen, er en sak for seg, og det tar alle lide for. Men hva det betyr for de politisk dømte, de for tiden sonende og deres pårørende, kan vel de færreste beskrive. Og enda sier de, som på en eller på annen måte var med på hevnen: La oss nå bli enige om å glemme, la de døde begrave sine døde.

Nei, vi kan ikke glemme! Vi, som er rammet av det politiske oppgjøret, er dant ærøse, delvis ernvervsløse og er helt eller delvis rippet for jordens gods og tildels helseløse. Og vi krever at det må komme et oppgjør etter oppgjøret — ikke som hevn og ikke hat, men i erkjennelse av at vi handlet av sørlig overbevisning og til gagn for folk og land.

Det var to hovedbeveggrunner for våre handlinger: Først og fremst gjaldt det å redde mest mulig av det indre styre og hundre nød og ødeleggelse, og det lyktes over all forventning tross sabotasje og annen motstand. Det neste var kampen mot bolsjevismen, og der tapte vi — og hele Vesteuropa med oss. De vestallerte sluttet forbund med bolsjevismen for å knuse Tyskland, og så ble de selv rammet av skredet slik at de i dag i innbyrdes spild står overfor muligheten av full utslettelse, hvis bolsjevismens tyranner ruller jernteppet opp og lar sine millionhærers krigsmaskin rulle vestover.

I våre beveggrunner hadde vi rett, og det er denne rett vi vil ha anerkjent med påfølgende hel og full oppreisning, først sosialt og politisk og dernest økonomisk så langt evnene rekker. At vi hadde og har rett framgår av mr. Churchills — en av tiders guders — uttalelse i Europarådets møte siste høst om, at han allerede i oktober 1942 i et hemmelig memorandum til sin regjering hadde uttalt sin frykt for en russisk seir og stemplet et russisk herredømme i Europa som langt det verste! Vi kan til dette svare: Finnes det så noen tilgivelse for den slags selvmorderisk politikk, og skal vi glemme, vi som så rett og handlet deretter?

Det er med frykt og bitre følelser vi går inn i de nye fem år. Vi vil imidlertid kjempe videre for vår sak, for de lidende i de politiske fengslene, for de åndelig svimeslåtte utenfor og for alle dem som har tatt skade på sin sjel eller legeme under de fem års martyrium. Vi rekker hånden frem til samarbeide. Vi, som ofret i nesten fem lange år og har lidt i de neste fem, er fortsatt villig til å ofre for landets fremtid og velferd. Men det må skje på like vilkår. Uten det, blir det to nasjoner innenfor landets grenser og det er en for meget.